

■ 18.10.1922: Έπέτειος Έθνικής Οδύνης

Μνήμη Ανατολικής Θράκης* Η άφετηρία τής Γενοκτονίας του Έλληνισμού

Έχουν περάσει 94 χρόνια ακριβώς από την **28η Σεπτεμβρίου 1922**, όταν με μια μόνον υπογραφή η Ανατολική Θράκη χαρίζεται στους Τούρκους.

Ο τεμαχισμός τής γεωγραφικής Θράκης αρχίζει από τον 19ο αιώνα.

• Το 1885 τὰ 5/9 τής, ή Βόρειος Θράκη, πραξικοπηματικά προσαρτάται στο Βουλγαρικό Κράτος.

• Η Ανατολική Θράκη, τὰ 3/9, με την στρατηγική τής θέσης τὰ «Στενά» Βοσπόρου και Έλλησπόντου και τόν ευρωστότατον έλληνικό πληθυσμό, πού ξεπερνούσε τις 350.000, χαρίζεται στους Τούρκους.

• Η ιδιαίτερα αυτή περιοχή ήταν στα ζωτικά συμφέροντα

Τὰ φορτωμένα κάρα περνοῦν
μέσα ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολη.
Ἀρχὲς Ὀκτωβρίου 1922.

Τουρκίας καὶ Βουλγαρίας καὶ ἀπετέ-
λεσε ἀφετηρία **Γενοκτονίας** τοῦ Ἑλ-
ληνισμοῦ.

Ἦταν ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ διωγμῶν
Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοὺς Νεό-
τουρκους, μὲ πάτρωνες τοὺς Γερμα-
νοὺς ἐπιτελεῖς.

Οἱ Ἀνατολικοθρακιῶτες, βλέποντας
ἀπὸ τὸ 1906 τοὺς ἀνθελληνικοὺς δι-
ωγμοὺς τῶν Βορειοθρακῶν, ὀργανώ-
νονται καὶ συγκροτοῦν ἔνοπλη ἑλλη-
νικὴ Ἀντίσταση.

Στὰ τέλη 1909 αὐτὴ ἀδρανεῖ, μὲ τὴν
σιωπηρὴ συναίνεση τοῦ Ἑλληνικοῦ
Κράτους καὶ τῶν ἰθυνόντων (ὅ,τι γί-
νεται σήμερα στὴν Θράκη μας).

* * *

Μετὰ τὶς βουλγαροτουρκικὲς συγκρούσεις τοῦ 1913 καὶ τὴν
κατάληψη τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης πάλι ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἡ
κατάσταση χειροτερεῖ.

Οἱ Νεότουρκοι δείχνουν τὸ κτηνῶδες πρόσωπό τους.

Ἐφαρμόζουν ἓνα ὀλοκληρωμένο σχέδιο ἐξολόθρευσης τῶν
Ἀνατολικοθρακῶν. **Τ**οὺς ἐκτοπίζουν σὲ ἀπρόσιτες περιοχὲς
τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὀδηγώντας τους σὲ βέβαιο θάνατο κάτω
ἀπὸ ἀπάνθρωπες συνθήκες. **Γ**ιὰ νὰ δημεύσουν ἀργότερα τὰ
περιουσιακὰ τους στοιχεῖα καὶ νὰ ἀλλοιώσουν τὴν ἔθνολο-
γικὴ σύνθεση τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, μὲ τὸν ἐποικισμό μου-
σουλμανικῶν πληθυσμῶν.

Στὸ χρονικὸ διάστημα 1915-16 ἐκτοπίζονται 24.636 Ἑλλη-
νες ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Καλλιπόλεως, 2.210 ἀπὸ τὸ Μυριόφυτο,
7.000 ἀπὸ τὴν περιφέρεια Κωνσταντινουπόλεως, 21.156 ἀπὸ
τὴν περιφέρεια Σαράντα Ἐκκλησιῶν, 15.130 ἀπὸ τὴν ἐπαρχία
Οὐζούν-Κιπρού-Ραιδεστό, 5.566 Ἑλληνες ἀπὸ τὴν τουρκοκρα-
τούμενη μέχρι τὸν Σεπτέμβριο 1915 ἐπαρχία Διδυμοτείχου,
7.000 Ἑλληνες ἀπὸ τὸν Σκοπὸ.

Ἐφ' ὅσον δὲν μποροῦν νὰ τοὺς ἐκτουρκίσουν, καταφεύγουν
στὴν βαριὰ φορολογία, λεηλασία περιουσιῶν, στράτευση,
σφαγές, ἀτιμώσεις. **Π**ροκαλοῦν κλίμα τρόμου καὶ πανικοῦ.

Ἦ ἀντίδραση τῆς ἐπίσημης Ἑλληνικῆς Πολιτείας σὲ διπλω-
ματικὸ ἐπίπεδο, μὲ τὴν ἐνημέρωση τῶν Εὐρωπαίων ἐκπροσώ-
πων, ἦταν ἀναποτελεσματικὴ.

Από τὸ 1914 ἀρχίζει στὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση ἡ **διχα-στικὴ ἀτμόσφαιρα**.

Ο ρόλος τοῦ Πατριαρχείου στὶς διώξεις τῶν Ἀνατολικοθρακῶν, παρὰ τὴν καθυστέρηση, ἦταν πολὺπλευρος, μὲ μεγάλη μαχη-τικότητα γιὰ τὴν προστασία τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου.

Τὸ κεφάλαιο τῆς πρώτης προσφυγιάς-ἐξορίας παραμένει ἄγνωστο.

Κατὰ τὶς πατριαρχικὲς πηγές, ὁ γενικὸς ἀπολογισμὸς ἔχει ὡς ἐξῆς: **Π**ρὸ τοῦ Ἀ΄ Παγκοσμίου Πολέμου ἔχουν ἐκδιωχθεῖ 130.282 Ἀνατολικοθρακιῶτες Ἕλληνες. **Σ**τὴν διάρκεια τοῦ Ἀ΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1914-18) ἔχουν ἐκτοπισθεῖ 88.165 στὶς ἄγριες περιοχὲς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. **Σ**ημειωτέον ὅτι ὁ Ἑλλη-νικὸς πληθυσμὸς στὴν Ἀνατολικὴ Θράκη πρὸ τοῦ 1912 ἦσαν 330.000-360.000.

* * *

Τὸν Μάιο 1920 ἀπελευθερώνεται ἡ Δυτικὴ Θράκη καὶ ἡ Ἑλληνικὴ στρατιὰ Θράκης μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἐπαμεινών-δα Ζυμβρακάκη προχωρεῖ, ἀπελευθερώνει τὴν Ἀνατολικὴν Θράκη καὶ βρίσκεται στὰ πρόθυρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. **Ἐ**ντολὴ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων νὰ μὴ προχωρήσουν.

Οἱ Ἀνατολικοθρακιῶτες, μετὰ ἀπὸ 560 χρόνια μαύρης σκλα-βιάς, μὲ παραλήρημα ἐνθουσιασμοῦ ἀντικρούζουν τὴν Ἐθني-κὴ τους Ἐλευθερία.

Στὶς 10 Αὐγούστου ὑπογράφεται ἡ Συνθήκη τῶν Σεβρῶν, παραχωρεῖται στὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρη ἡ Δυτικὴ καὶ Ἀνατο-λικὴ Θράκη. **Μ**ὲ τὸν νόμο 2492 στὶς 10 Σεπτεμβρίου 1920 ἐνσω-ματώνονται στὴν Μητέρα Ἑλλάδα, μαζί μὲ τὰ νησιὰ Ἴμβρος καὶ Τένεδος.

Δυστυχῶς, γιὰ τοὺς Ἀνατολικοθρακιῶτες τὸ ὄνειρο τῆς Λευ-τεριάς κρατᾶ πολὺ λίγο, μόλις δύο χρόνια. **Ἡ διχόνοια, ὁ πο-λιτικὸς φανατισμὸς, ἡ ἐμπάθεια, ὁ ἐγωισμὸς, ἡ φιλοδοξία, τόσα κακὰ πού κουβαλᾷ τὸ Γένος μας σὲ ὅλον τὸν ἱστορικὸ του βίο, ἔπαιξαν καὶ παίζουν τὸ ἀπαισιό ἔργο τους.**

Τὸ 1922 ἔρχεται ἡ μεγάλη συμφορὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἡ Μεγάλῃ Ἑλλάδῃ τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν (τῶν δύο Ἠπειρῶν καὶ τῶν Πέντε Θαλασσῶν) καταρρέει. **Π**έφτει ἡ μαύ-ρη ταφόπλακα καὶ φθάνει στὴν προδοσία, τὴν ἀπώλεια τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης μόνον μὲ μιὰ ὑπογραφή.

* * *

Μουδανιά.

Σεπτέμβριος 1922. Ύντονη ἀναταραχή στήν Ἀνατολική Θράκη. Οἱ σφαγές τῆς Σμύρνης ἔχουν τρομοκρατήσει τὸν Ἑλληνικὸ πληθυσμὸ.

Οἱ Μεγάλες Δυνάμεις ἔχουν ἀποφασίσει τὴν παράδοση τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης στὸν Κεμάλ.

Στὴν Ἑλλάδα, ὁ διαχωρισμὸς τῆς Κυβερνήσεως σὲ Βενιζελικούς καὶ Βασιλικούς φέρνει τὸν **Διχασμὸ** καὶ ὁ **Διχασμὸς** τὸν διαμελισμὸ στὴν Θράκη.

Ὁ Βενιζέλος ἔχει ἀποδεχθεῖ τὴν ἀποψη τῆς Ἀντάντ.

* * *

Ἡ Κυβέρνηση Πλαστήρα ἀποστέλλει στὰ Μουδανιά πρὸς συζήτηση τὸν Στρατηγὸ Μαζαράκη καὶ τὸν Συνταγματάρχην Σαριγιάννη μὲ τὸ πλοῖο «Αἰγαῖο».

Οἱ Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι φθάνουν δύο ἡμέρες μετὰ τὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν στὴν ἀγγλικὴ ναυαρχίδα μὲ τὸν Στρατηγὸν Χάριγκτον.

Ὁ Χάριγκτον τοὺς λέει:

- Κύριοι, οὐσιαστικὰ ἡ διάσκεψη γιὰ τὴν ἀνακωχὴ ἔχει λήξει.
- **Μ**ὰ ἔτσι ἐρήμην; **Χ**ωρὶς νὰ συζητηθεῖ τὸ θέμα; **Χ**ωρὶς νὰ ἀκούσετε τίς ἀπόψεις μας;

- **Ν**αί. **Δ**ὲν ἦταν ἀπαραίτητη ἡ παρουσία σας, κύριοι, διότι οἱ ἀποφάσεις ἐλήφθησαν μὲ ὁμοφωνία, ὥστε καὶ ἂν εἴσαστε ἐδῶ δὲν θὰ τίς μεταβάλατε. **Τ**ώρα πρέπει νὰ ὑπογράψετε κι ἐσεῖς τὴν Συνθήκη γιὰ νὰ σταματήσουν οἱ ἐχθροπραξίες.

Οἱ ἀξιωματικοί, κατάπληκτοι, δὲν μποροῦσαν νὰ πιστέψουν στὴν τόση προδοσία εἰς βάρους τῆς Ἑλλάδος.

Σαριγιάννης: - **Π**οιὲς ἀποφάσεις πήρατε;

Χάριγκτον: - **Δ**ιὰ νὰ συναφθεῖ τὸ ταχύτερον ἡ συμφωνία, ἀπεδέχθησαν οἱ Μεγάλες Δυνάμεις τίς τουρκικὲς ἀξιώσεις.
Αποφασίσαμε ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς νὰ ἐγκαταλείψει ἀμέσως τὴν Ἀνατολικὴν Θράκη καὶ νὰ ἀποσυρθεῖ στὴν ἄλλην ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου σὲ 15 τὸ πολὺ ἡμέρες.

Οἱ σύμμαχοι τῆς Ἑλλάδος χωρὶς νὰ ἀκούσουν, χωρὶς νὰ δώσουν κανένα λογαριασμὸ στοὺς Ἕλληνας, παραδίδουν ὡς δῶρο στὸν Κεμάλ τὴν ἀνεκτίμητη Ἀνατολικὴ μας Θράκη!

Οἱ Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι ἀποχωροῦν ἀπὸ τὴν ναυαρχίδα χωρὶς νὰ ὑπογράψουν. **Ε**πιστρέφουν στὸ πλοῖο «Αἰγαῖο», περιμένουν διαταγὴ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. **«Ν**ὰ φύγουν ἢ νὰ ὑπογράψουν;».
Ἡ λακωνικὴ διαταγὴ ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. **«Υ**πογράψτε».

Τὴν ἴδια ἡμέρα, ὁ Βενιζέλος εἶχε ἀποδεχθεῖ τὴν γραμμὴ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ ὡς συνοριακὴ γραμμὴ μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν.

Τὰ μεσάνυχτα τῆς 27ης πρὸς 28ῆ Σεπτεμβρίου 1922 ὑπογράφεται ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ τὸ Πρωτόκολλο Μουδανίων.

Μὲ τὴν **Συνθήκη τῶν Μουδανίων**, καθορίστηκε ὅπως τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ἀποσυρθοῦν Δυτικὰ τοῦ Ἐβρου ἀπὸ τῆς 2ας Ὀκτωβρίου 1922 καὶ σὲ διάστημα 15 ἡμερῶν.

Συνθήκη Μουδανίων.

Οἱ πολιτικὲς ἀρχὲς θὰ παραδώσουν στοὺς συμμάχους, οἱ ὁποῖοι θὰ τὶς μεταβιβάσουν στὶς Τουρκικὲς ἀρχὲς σὲ 30 ἡμέρες τὸ ἀργότερον, μετὰ τὴν ἐκκένωση τῆς Θράκης ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας.

Ἐπακολουθοῦν πολλὰ τηλεφωνήματα. Ὁ Βενιζέλος συμβουλεύει νὰ δεχθοῦν τὴν ἀπόφαση τῆς Διασκέψεως καὶ νὰ ἐνημερώσουν τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Θράκης.

Ἡ πληροφορία ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη παραδίδεται στοὺς Τούρκους, πέφτει ξαφνικὰ σὰν κεραυνὸς σὲ ξάστερο οὐρανό.

Μὲ τὸ πρωτόκολλο ἀνακωχῆς τῶν Μουδανίων χαρίζονται τὰ 3/9 τῆς γεωγραφικῆς Θράκης (22.767 τ.χ.) μὲ μία ὑπογραφή τῶν συμμάχων (Ἄγγλων, Γάλλων, Ἰταλῶν) στοὺς Τούρκους, ἀδιαμαρτύρητα, χωρὶς μιὰ σφαίρα νὰ πέσει.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ προκαλεῖ ἐκπληξη στὸν Ἰσμέτ Πασὰ πού λέει στὸν Μουσταφὰ Κεμάλ: «Οἱ Γιουνάν μᾶς χαρίζουν τὴν Ἀνατολικὴ Θράκη».

Ἡ θλιβερὴ κατάρα τοῦ **Διχασμοῦ** καὶ τῆς «δολερῆς διχόνοιας» εἶχαν συνέπεια τὴν αὐτοκαταστροφὴ μας. **Ἡ** παράδοση τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης «ἀμαχητὶ» ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς πλέον μέλαινες σελίδες τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ προδοσίας.

* * *

Ποιός Ἀνατολικοθρακιώτης θὰ μποροῦσε νὰ μείνει στὰ «πάτρια ἐδάφη» καὶ μετὰ τὴν σφαγὴ τῆς Σμύρνης;

Ἐπὶ 15 ἡμέρες, καραβάνια ἀτέλειωτα ἀμαξιῶν προχωροῦσαν φορτωμένα μὲ γυναῖκες, μὲ παιδιὰ νὰ κλαῖνε, μὲ βαριὰ σύννεφα μὲ τὴν ραγδαία βροχὴ καὶ τὸ χονδρὸ παγερὸ χαλάζι νὰ τοὺς παγώνει τὸ σῶμα.

Ὅλοι φεύγουν μὲ κάθε μεταφορικὸ μέσον πένθιμοι καὶ σιωπηλοί, ζωντανοί, νεκροί, 295.000 κατευθύνονται πρὸς τὴν ἔξο-

Ἐρειπωμένα σπίτια.

δο, ρίχνοντας τὴν τελευταία ματιὰ τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ.

Στις 9 Ὀκτωβρίου γίνεται ἡ τελευταία Λειτουργία στὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸ τῆς Ἀνδριανουπόλεως ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Πολύκαρπο. **Α**ναπέμπει συγκινημένος τὴν στερὴν «Πρὸς τὸν Ὑψιστὸ Ἐπίκληση».

Στις 18 Ὀκτωβρίου ἀποχωρεῖ καὶ τὸ τελευταῖο τμήμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴν Θράκη. **Ἡ** Ἑλληνικὴ Σημαία κατεβαίνει ἀργά-ἀργά τὸν ἰστό.

* * *

Ἡ 18ῃ Ὀκτωβρίου εἶναι ἡμέρα Ἐθνικῆς Μνήμης γιὰ τὴν Σκλαβωμένη Πατρίδα μας τὴν Ἀνατολικὴ Θράκη.

Εἶναι ἡμέρα Ἐθνικῆς Αὐτογνωσίας καὶ Περισυλλογῆς.

Τὴν Ἐπέτειο Μνήμης τοῦ 1922, τῆς αὐτοκαταστροφῆς μας, θὰ πρέπει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἔθνικὴ ἐκδήλωση νὰ τὴν ἀνακαλοῦμε στὴν μνήμη μας μὲ διάφορες ἐκδηλώσεις καὶ νὰ ἀναλύονται οἱ φοβερὲς συνέπειες τοῦ **Ἐθνικοῦ Διχασμοῦ**.

Γιὰ νὰ μὴν ἐπαναληφθοῦν καὶ σήμερα τὰ ἴδια.

«Οἱ καιροὶ οὐ μενετοί».

*Αἰμιλία Λαδοπούλου
Ἐπίτιμος Πρόεδρος Ἐνώσεως Κομοτηναίων
Ἀντιπρόεδρος Ἐθνικῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων*

(*) Ἐφημερ. «Ἐστία», 2-3.1.2016. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.